

SKYDDSDS

HANDBOKEN DEL 1

SKYDDSPLAN

RÄDDNINGSG
VERKET

SKYDDSHANDBOKEN, DEL 1

har utarbetats av
Lars Nordstrand och Tore Wingstedt

© 1990 Statens räddningsverk, Karlstad
Befolkningsskyddsavdelningen

Beställningsnr SRV B 41-115/90
1990års utgåva

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SID

BEGREPPSFÖRKLARINGAR	3	
1	INLEDNING	3
1.1	FÖRUTSÄTTNINGAR	3
1.2	NYHETER	4
2	INDELNING AV KOMMUN I HEMSKYDDSSOMRÅDEN MED ANGIVANDE AV SKYDDSNIVÅER	5
2.1	SYFTE	5
2.2	GRUNDER	5
2.2.1	Allmänt	5
2.2.2	Indelning i skyddsnivåer	5
2.2.3	Fastställande av skyddsnivåer	8
3	SKYDDSANALYS	9
3.1	ALLMÄNT	9
3.2	INNEHÅLL	9
3.3	UNDERLAG	9
3.4	REDOVISNING	9
3.5	BEHOV AV SKYDD	10
3.6	TILLGÅNG PÅ SKYDD	10
3.7	SKYDD FÖR PERSONER SOM ÄR SYSSEL- SATT I ELLER ANNARS TILLHÖR SAMHÄLLSVIKTIG VERKSAMHET	10
3.8	SKYDD FÖR BOENDE	11
3.9	SKYDD FÖR PERSONER SOM ÄR SYSSEL- SATT I ELLER ANNARS TILLHÖR ÖVRIG VERKSAMHET	13
3.10	NYPRODUKTION AV SKYDDSRUM	13
4	OMFLYTTNING, UTRYMNING OCH INKVARTERING	14
4.1	ALLMÄNT	14
4.2	UNDERLAG	14
4.3	INNEHÅLL OCH UTFORMNING	14
4.4	INKVARTERINGSKAPACITET	14
4.5	UTRYMNINGSSTATION	15
4.6	BESTÄLLNINGSCENTRAL	15
4.7	REDOVISNING	15
5	HÄNVISNING TILL SKYDDSRUM	15
5.1	ALLMÄNT	15
5.2	UNDERLAG	15
5.3	INNEHÅLL OCH UTFORMNING	15
6	UTDELNING AV (ANDNINGSSKYDD)	16
6.1	ALLMÄNT	16
6.2	UNDERLAG	16
6.3	INNEHÅLL OCH UTFORMNING	16
6.4	UTDELNINGSPLATSENS LOKALISERING	16
6.5	REDOVISNING	16

7	BYGGNADSTJÄNST	16
7.1	ALLMÄNT	16
7.2	SKYDDADE UTRYMMEN	17
7.2.1	Preliminärt resursbehov	17
7.2.2	Produktionsplanering	17
7.3	BRANDDAMMAR	18
7.3.1	Preliminärt resursbehov	18
7.3.2	Produktionsplanering	18

BILAGOR

1	SKYDDSANALYS (blankett) FORTSÄTTNINGSBANKETT	19 21
2	SAMMANSTÄLLNING, SKYDDSANALYS (blankett)	23
3	OMFLYTTNING, UTRYMNING OCH INKVARTERING (blankett)	25
4	OMFLYTTNING, UTRYMNING OCH INKVARTERING (blankett)	27
5	SAMHÄLLSVIKTIG VERKSAMHET	29

BEGREPPSFÖRKLARINGAR

Andningsskydd. För att få överensstämmelse till gällande civilförsvarslag (Cfl 10e §) används i denna handbok begreppet skyddsmask. Med begreppet skyddsmask innefattas samtliga typer av individuella andningsskydd (skyddsmask, skyddsjacka och skyddsväska).

Inkvarteringsbostad skall anvisas den som uppmanas om flytta eller utrymma. Se lag(1964:4) om skyldighet att upplåta inkvarteringsbostad i krig m m.

Omflyttning genomföres endast inom eller mellan hemskyddsområden med skyddsnivå 1 eller 2. Syftet med omflyttningen är att personer som saknar skyddsrumsp plats skall erbjudas sådan. Omflyttning till område med högre skyddsnivå bör undvikas.

Samhällsviktig verksamhet Verksamhet som oundgängligen måste pågå i krig benämns samhällsviktig verksamhet.

Exempel på samhällsviktig verksamhet framgår av bilaga 5.

Skyddsnivå Med skyddsnivå avses det skydd för befolkningen som krävs med hänsyn till risken för området. Tre olika skyddsnivåer (1, 2 och 3) har fastställts.

Skyddsnivå 1 I dessa områden byggs skydd som skyddar mot konventionella vapen, ras, brand, kemiska stridsmedel och joniserande strålning. Skyddsrummen ska vara belägna i omedelbar närhet där människorna uppehåller sig.

Skyddsnivå 2 I dessa områden byggs skydd som skyddar mot konventionella vapen, ras, brand och joniserande strålning, skyddsmask skyddar mot kemiska stridsmedel. Skyddsrummen ska vara belägna i omedelbar närhet där människorna uppehåller sig.

Skyddsnivå 3 I dessa områden anordnas ett grundskydd. Det kan t.ex. vara en källarlokal som skyddar mot joniserande strålning och lättare splitter. Skyddsmask skyddar mot kemiska stridsmedel. Skydden behöver inte ligga i omedelbar närhet av de platser där människor vistas.

Skyddspak innehåller hemskyddsområdesvis sammanställning av

- skyddsbehovet för boende och verksamma inom olika branscher
- bebyggelsens karaktär (bostadsytor m m)
- inkvarteringskapacitet.

1 INLEDNING

1.1 FÖRUTSÄTTNINGAR

Enligt 1987 års försvarsbeslut skall befolkningsskyddet ges en ändrad inriktning. Det framtida skyddsrumbyggandet skall i högre grad inriktas på sådana områden där mer betydande risker finns för befolkningen.

Efter försvarsbeslutet genomförde Räddningsverket på regeringens uppdrag en studie av befolkningens behov av skydd. Resultatet av studien redovisades i september 1989.

Skyddsstudiens förslag till handlingsprogram, som i huvudsak har accepterats av befolkningsskyddskommittén innebär att

- det fysiska skyddet utgör grunden i befolkningsskyddet
- skydd bör byggas där civilbefolkningen förväntas befinna sig i krig
- alla ges ett grundskydd mot splitter, radiaknedfall och kemiska stridsmedel
- vissa områden med högre risker förses med skydd med motsvarande högre skyddsnivåer
- kraven skärps på nytillkommande skydd främst vad avser närhet.

De allmänna råden för att upprätta skyddsplan utgår liksom skyddshandböckerna från skyddsstudiens förslag till handlingsprogram och befolkningskyddskommitténs betänkande (SOU 1989:17). Utformningen är även anpassad till det betänkande som är lämnat av civilförsvarslagstiftningsutredningen (SOU 1989:42).

Den integrerade kommunala riskanalysen fred – kris – krig utgör grunden för skyddsplanläggningen liksom för övrig kommunal beredskapsplanläggning

Skyddsplanen skall ge underlag för beslut om de åtgärder som behövs för att skydda dem som vistas i kommunen. Sådana åtgärder kan avse

- risk- och beredskapshänsyn i samhällsutvecklingen
- produktion av skyddsrum
- kommunens ledning under kriser och krig
- reservanordningar för kommunalteknisk försörjning
- annan beredskapsplanläggning.

Skyddshandboken del 1 är avsedd som ett hjälpmedel för att upprätta skyddsplanen. Den bör användas tillsammans med "Allmänna råd och kommentarer för upprättande av skyddsplan" och de planläggningsexempel som finns redovisade i Skyddshandboken del 2.

1.2 NYHETER

Planeringen bör utgå från kommunens nuvarande skyddsplan. Arbetsmetodiken skiljer sig emellertid i vissa avseenden från den förra skyddsplanläggningen. De viktigaste nyheterna presenteras därför här i sammandrag.

För att möjliggöra en bättre överensstämmelse mellan risknivå och skyddsnivå, anges en skyddsnivå för varje hemskyddsområde eller del därav. I samband med detta ses hemskyddsområdesindelningen över. Risknivån påverkas av såväl krigsriskerna som fredsriskerna.

Vid beräkning av skyddsbehovet är utgångspunkten att skyddsrummen i områden med skyddsnivå 1 och 2 bör ligga i de byggnader eller i direkt anslutning till de platser där människor vistas. Kravet på närhet har således skärpts i jämförelse med tidigare planläggning.

Tillgängliga skyddrumspatser avsätts i första hand för den samhällsviktiga verksamheten. Behovet av skydd för boende tillgodoses i andra hand och för övrig verksamhet i tredje hand.

Vid beräkning av behov av och tillgång på skyddsplatser för boende förutsätts att omflyttning inom eget hemskyddsområde har skett. Samtliga befintliga skyddstillgångar skall således tillgodoräknas. Objektvis planering görs endast för den samhällsviktiga verksamheten.

Vid beräkning av skyddsbehovet för boende görs en generell reduktion om 10 % av befolkningen.

Behovsberäkningen för övriga verksamheter baseras på en bedömd aktivitetsnivå i krig inklusive besökare.

I samband med skyddsanalysen görs en bedömning av nyproduktionsbehovet av skyddsrum.

Kravet på hur snabbt andningsskydden skall vara utdelade har skärpts. Utdelningen bör vara genomförd senast två dygn efter beslut.

Planeringen av skyddade utrymmen och branddammar görs i två steg. I första steget görs en översiktlig bedömning av resursbehovet. Produktionsplaneringen genomförs först sedan länsstyrelsen har fördelat tillgängliga resurser.

2 INDELNING AV KOMMUN I HEMSKYDDSSOMRÅDEN MED ANGIVANDE AV SKYDDSNIVÅER

Innebörden av begreppet skyddsnivå ges i begreppsförklaringar.

2.1 SYFTE

Syftet med områdesindelningen med angivande av skyddsnivåer är att den skall utgöra underlag för

- skyddsanalysen
- övrig kommunal beredskapsplanläggning
- risk- och beredskapshänsyn i samhällsutvecklingen

2.2 GRUNDER

2.2.1 Allmänt

Områdesindelningen med angivande av skyddsnivåer bör genomföras gemensamt av berörda förvaltningar inom kommunen i samverkan med länsstyrelsen. Områdesindelningen med angivande av skyddsnivåer bör grundas på

- riskområden (risker i krig) enligt den regionala mål- och riskanalysen (delges av länsstyrelsen).
- de fredstida riskerna kartlagda med utgångspunkt från Räddningsverkets riskhandbok.
- riskanalys av den kommunaltekniska försörjningen i fred och krig
- tidigare indelning i hemskyddsområden
- bebyggelseutvecklingen (på ca 5 års sikt)
- indelning av kommunen i
 - a) tätbefolkat område inom tätort
 - b) övrig del av tätort
 - c) övrigt område utanför tätort

Ett hemskyddsområde bör ansluta till de naturliga gränser som finns och omfatta ca 1 000 invånare men kan omfatta 500-2000 invånare. Hänsyn bör tas till den administrativa indelningen för bl a socialtjänsten och skolverksamheten.

2.2.2 Indelning i skyddsnivåer

Indelning i skyddsnivåer av hemskyddsområden eller del därav görs enligt nedan.

Länsstyrelse lämnar uppgift om "krigsrisker" i form av områden i kommunen som bedöms kunna drabbas av luftan fall, markstrider eller angrepp med kemiska (C-) vapen. Länsstyrelsen lämnar också uppgift om vilken risknivå området (målet) har.

Med hjälp av dessa uppgifter och nedanstående tabell görs en första indelning i skyddsnivåer.

Tabell 1 Tabell Risk- och skyddsnivåer

Risknivå ¹⁾	BEBYGGELSE/BEFOLKNINGSTÄTHET		
	Tätbefolkat område ²⁾ inom tätort med minst 1000 invånare	Övrig del av tätort med minst 1000 invånare	Område utanför tätort
SKYDDSNIVÅ			
Risknivå 1			
Luftanfallsmål	1	1	3 ³⁾
Markstrider	1	2	3 ³⁾
Mål för C-vapen	1	1	3 ³⁾
Risknivå 2			
Luftanfallsmål	1	2	3 ³⁾
Markstrider	2	2	3 ³⁾
Mål för C-vapen	1	1	3 ³⁾
Risknivå 3			
Luftanfallsmål	2	2	3 ³⁾
Markstrider	3	3	3
Mål för C-vapen	3	3	3

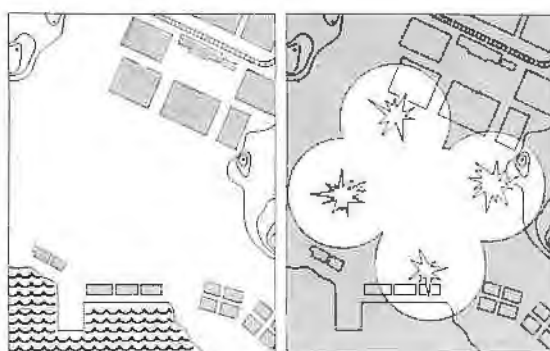
Områden som i den regionala mål- och riskanalysen inte har någon geografisk prioritet och saknar funktionsmål åsätts skyddsnivå 3.

- 1 Framtagning av mål och klassificering av dessa i risknivåer sker vid den regionala mål- och riskanalysen.
- 2 Med tätbefolkat område avses t ex de delar av en tätort där den befintliga och planerade bebyggelsen huvudsakligen består av sluten kvartersbebyggelse, centrumbbyggelse och/eller bostadsområden med höga exploateringsstap.
- 3 Den i kolumnen angivna skyddsnivån kan ändras till högre skyddsnivå i områden som på grund av det geografiska läget i ett tidigt skede kan bli utsatta för om fattande markstrider i samband med kust- eller gränsinvasion. Länsstyrelsen delger berörda kommuner omfattningen av dessa områden.

Därefter analyseras hur skyddsnivåerna påverkas av de i krig kvarvarande fredstida riskerna. Uppgift om fredsrisker lämnas av räddningstjänsten i kommunen som kartlagt riskerna utifrån Räddningsverkets riskhandbok.

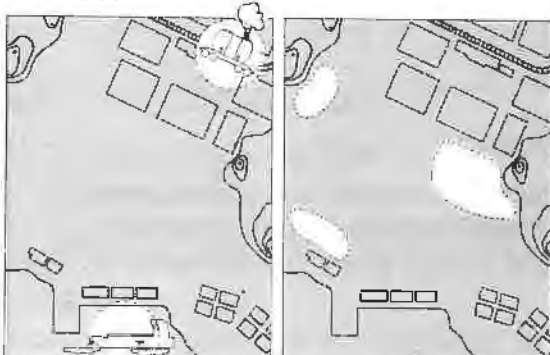
Indelningen i skyddsnivåer kan påverkas av bebyggelseutvecklingen (på ca 5 års sikt). Exempel på detta kan vara ett område som planeras förändras från exempelvis «område utanför tätort» till «övrig del av tätort» (se tabell 1) och som därmed bör ges en högre skyddsnivå. Ett sådant område bör ges en skyddsnivå som om det redan är utbyggt.

För att underlätta bedömningarna ovan kan en karta över aktuellt område och oleat med inritade risker användas. Man bör då använda ett oleat för krigsrisker, ett för fredsrisker och ett för bebyggelseutveckling. Oleaten placeras på kartan allt eftersom bedömningarna görs.

1 KARTA ÖVER OMRÅDET
HEMSKYDDS-
OMRÅDESINDELAD

2 OLEAT
KRIGSRISKER

3 OLEAT
FREDSRISKER

4 OLEAT
BEBYGGELSE
UTVECKLING

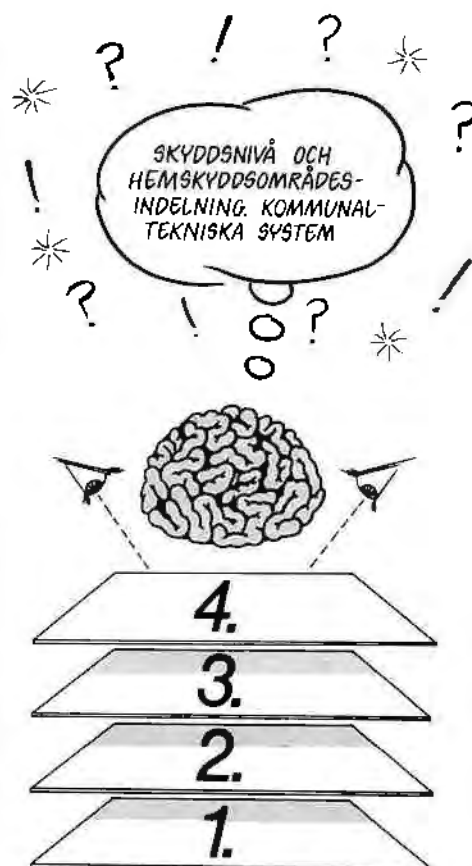

Bild 1 Exempel på arbetssätt vid fördelning av skyddsnivåer.

På grundval av gjorda bedömningar indelas kommunen i skyddsnivå 1 – 3. Indelningen grundas på enkelhet, tro värdighet och rationalitet.

Grundregeln bör vara att hemskyddsområden ges en enhetlig skyddsnivå. Olika skyddsnivåer kan emellertid förekomma i stora hemskyddsområden och i hemskyddsområden där det finns gles bebyggelse. Hemskyddsområden som bara till en mycket liten del berörs av ett riskområde bör som regel i sin helhet få den lägre skyddsnivån. I vissa fall måste gränserna mellan hemskyddsområdena ändras så att de anpassas bättre till riskområdena.

Ett hemskyddsområde bör dock inte delas, om det skulle medföra olägenheter för hemskyddsorganisationen och dess verksamhet.

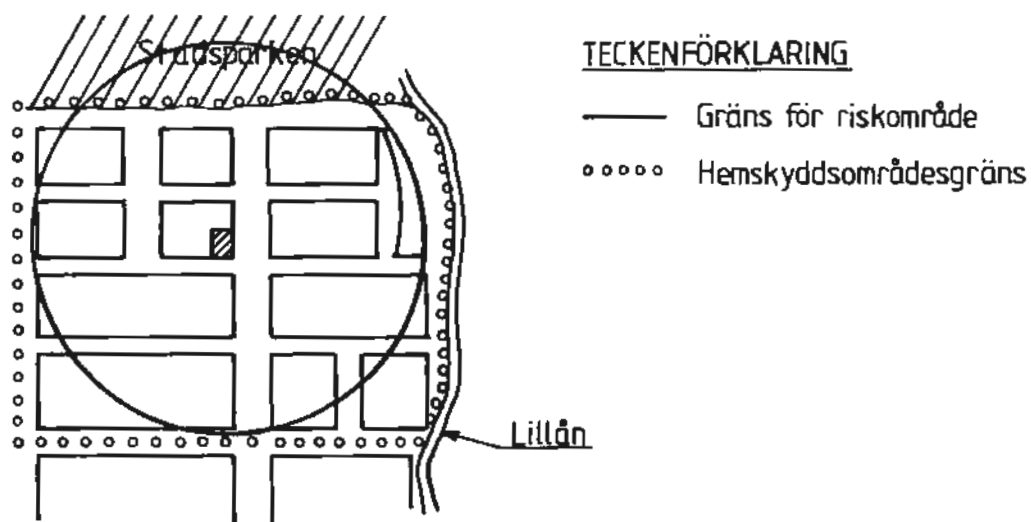

Bild 2 Exempel på indelning i skyddsnivåer

Hemskyddsområdet som inkluderar stadsparken innehåller inga bekämpningsmål. Området ges därför lägre skyddsnivå än hemskyddsområdet söder om stadsparken.

2.2.3 Fastställande av skyddsnivåer

Kommunens förslag till indelning i skyddsnivåer fastställs av länsstyrelsen. Därefter anmäler kommun ev justering av hemskyddsområdesgränser till Statistiska centralbyrån (SCB) i Örebro för erhållande av skyddspak (se begreppsförklaringar).

3 SKYDDSANALYS

3.1 ALLMÄNT

Enligt civilförsvarlagen 10e§ skall skyddsplanen innehålla uppgifter om tillgång på och behovet av skydd. Detta benämns i fortsättningen skyddsanalys och bör upprättas för varje hemskyddsområde.

3.2 INNEHÅLL

Skyddsanalys för områden med skyddsnivå 1 och 2 (skyddsrumsort) bör innehålla uppgift (se Planläggningsexempel p 2.1) om tillgången på och behovet av skydd för

- Samhällsviktig verksamhet
- Boende
- Övrig verksamhet

För områden med skyddsnivå 3 genomförs en förenklad skyddsanalys, som enbart omfattar redovisning av behovet av skydd för boende och verksamheter samt redovisning av eventuella skyddsrum, (se Planläggningsexempel p 2.2).

3.3 UNDERLAG

Underlag för skyddsanalysen bör utgöras av

- Indelning av kommunen i hemskyddsområden och skyddsnivåer
- Uppgift från länsstyrelse om verksamheter som skall prioriteras vid planläggning och vid genomförande av skyddsåtgärder (del av samhällsviktig verksamhet)
- Hemskyddsområdesvis befolknings- och verksamhetsstatistik m m (skyddspak), som tillhandahålls genom SRV/SCB försorg
- Uppgifter om skyddsrum, läge och antal platser erhålls från skyddsrumregister och från tidigare skyddsanalys
- Tidigare genomförd skyddsanalys

3.4 REDOVISNING

Skyddsanalysen bör redovisas så att den kan användas som underlag för

- Riskhänsyn i den fysiska planeringen
- Planering och produktion av skyddsrum
- Produktion av skyddade ledningsplatser för kommunen
- Beslut och handling vid beredskap och krig för kommunstyrelsen, räddningstjänsten och hemskyddsorganisationen
- Redovisning av uppgifter för omflyttning, utrymning, inkvartering, hänvisning till skyddsrum, produktion av skyddade utrymmen, branddammar samt för utlämning av andningsskydd
- Övrig beredskapsplanering inom kommunen
- Upprättande av integrerade räddningstjänstplaner fred-krig

Skyddsanalysen bör redovisas hemskyddsområdesvis och kommunvis på särskilda blanketter (se bilaga 1 och 2) samt på lämplig karta.

3.5 BEHOVAVSKYDD

Det hemskyddsområdesvisa behovet av skydd för boende och för anställda och besökare (motsvarande) i verksamheter (samhällsviktig- och övrig verksamhet) framgår av skyddspak. Möjligheterna för verksamheter att utnyttja de skydd som boende inte utnyttjar dagtid bör tillvara tas. 60% av boende beräknas vara borta från hemmet under dagtid.

Skydd i områden med skyddsnivå 1 och 2 bör ligga i de byggnader och i anslutning till de platser där människor vistas. Vid bedömningen av möjligheterna att utnyttja befintliga skyddsrum, kan även skyddsrum i nära anslutning till aktuella byggnader räknas som en tillgång. Med hänsyn till de speciella utrymningsförhållanden som råder för olika byggnadstyper är det inte möjligt att ange ett exakt mått för hur stort avståndet till skyddsrummet får vara. I planeringsarbetet kan emellertid en rimlig utgångspunkt vara, att människorna ska kunna nå skyddsrummet inom ca en (1) minut.

Behoven av skydd redovisas i en förteckning (blankett). Exempel på en sådan blankett framgår av bilaga 1. Exempel på redovisning framgår av Planläggnings-exempel p 2.1 och 2.2.

Vid nyproduktion av bostäder samt byggnader för andra ändamål än boende eftersträvas skyddsrum i byggnaden.

3.6 TILLGÅNG PÅ SKYDD

Tillgång på skyddsrum och skyddsrumspatser framgår av skyddsrumregister och av tidigare genomförd skyddsanalys.

Skyddsrummens identitetsnummer (id-nr) eller s k »kortnummer», geografiska läge (adress) och antal platser bör redovisas på karta och i en förteckning (blankett). Exempel på en sådan blankett framgår av bilaga 1. Uppgifter om skyddsrum hämtas från tidigare upprättad skyddsanalys eller från länsstyrelse.

I skyddsplanen skall i första hand skydd för samhällsviktig verksamhet tillgodoses. Skydd för boende tillgodoses i andra hand och för övrig verksamhet i tredje hand.

3.7 SKYDD FÖR PERSONER SOM ÄR SYSSELSATTA I ELLER ANNARSTILLHÖR SAMHÄLLSVIKTIG VERKSAMHET

Innebörden av begreppet samhällsviktig verksamhet framgår av bilaga 5 och av begreppsförklaringar.

Länsstyrelsen lämnar den del av behovsunderlaget som omfattar krigsplanlagda företag (K-företag). Kommunen analyserar sedan i samråd med länsstyrelsen och berörda myndigheter och företag vilka verksamheter som beräknas pågå under krig och hur stort skyddsbehov verksamheten kräver. Det kan vara fråga om sjukvård, apotek, grundskola, distribution av el och vatten, renhållning, viss dagligvaruförsörjning etc. (se bilaga 5).

Samhällsviktig verksamhet bör om möjligt vara lokaliserad till områden med skyddsnivå 2 och 3. Möjligheter att omflytta samhällsviktig verksamhet till område med lägre skyddsnivå bör beaktas i planläggningen.

I områden med skyddsnivå 1 och 2, skall skyddsplatser för *anställda och besökare* (motsv) i samhällsviktig verksamhet vara belägna i anslutning till verksamheten (se 3.5).

Bild 3 Exempel: Den samhällsviktiga verksamheten (D) har brist på 20 skyddsrumspplatser. Platser i skyddsrummen A, B, C, E och F kan inte utnyttjas på grund av för långt avstånd. För den samhällsviktiga verksamheten (D) skall, i skyddsanalysen, redovisas en brist på 20 skyddsrumspplatser.

Vid behovsberäkning av samhällsviktig verksamhet skall skyddsplatser för såväl antalet verksamma per skift som för antalet besökare (motsv) redovisas objekts- och hemskyddsområdesvis. Denna behovsberäkning görs av kommunen.

Redovisning bör göras på en karta och i en förteckning (blankett). Se bilaga 1 och 2. Exempel på redovisning framgår av Planläggningsexempel p.2.1.

Redovisning bör omfatta

- Typ av verksamhet 1)
- Geografiskt läge (adress) och identitetsnummer
- Behov av skyddsplatser
- Tillgång på skyddsplatser för resp verksamhet
- Brist på skyddsplatser för resp verksamhet

1) Typ av verksamhet kan anges såsom grundskola, busstation, förskola, sjukhus, vårdcentral, livsmedelsindustri, rangerbangård, hamn etc.

3.8 SKYDD FÖR BOENDE

Vid beräkning av behov och tillgång av skyddsplatser för boende skall förutsättas att möjlig omflyttning inom eget hemskyddsområde har planerats, dvs att skyddstillgångarna har utnyttjas optimalt.

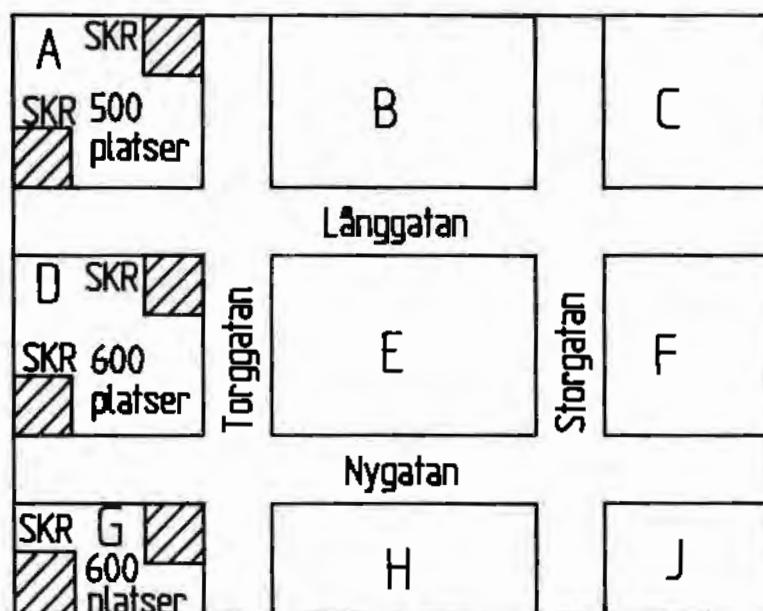

Bild 4 Exempel: Hemskyddsområdet ovan med skyddsnivå 1 eller 2 har, enligt skyddspak, ett behov av 1 500 skyddsrumspatser för boende. Tillgången är $(500 + 600 + 600)$ 1 700 skyddsrumspatser. Ingen samhällsviktig verksamhet är planlagd i området. I skyddsanalysen förutsätts att de boende omflyttas, så att de kan nyttja skyddsrumspatserna i området. I skyddsanalysen bör redovisas ett överskott på 200 platser.

Skydd för boende i områden med skyddsnivå 1 och 2 (skyddsrumsort) bör ligga i anslutning till bostaden/inkvarteringsbostaden (se 3.5). För de som avses omflyttas görs en översiktlig bedömning av kravet på närhet till skyddsrummet vid planläggningen.

För varje hemskyddsområde skall det totala behovet av skyddsplatser för boende anges. Detta behov motsvarar antalet boende i fred reducerat med 10% för inkallade till försvarsmakten och det civila försvaret.

Skyddsrum beläget så att det kan utnyttjas av boende och/eller av omflyttande personer inom hemskyddsområdet bör i planläggningen reserveras för boende och omflyttande såvida inte platserna kan utnyttjas för samhällsviktig verksamhet.

Uppgift om skyddsbehov för boende per hemskyddsområde kan erhållas från skyddspak som, genom Räddningsverkets försorg distribueras till kommunerna.

Redovisning av skydd för boende bör omfatta

- Behov av skyddsplatser
- Antal skyddsrumspatser som bedöms kunna utnyttjas av boende och av omflyttade inom hemskyddsområdet
- Brist/överskott på skyddsrumspatser för boende inom hemskyddsområdet

Redovisning av skyddsrumspatser för boende bör göras för varje skyddsrum på en förteckning (blankett). Exempel på en sådan blankett framgår av bilaga 1. Exempel på redovisning framgår av Planläggningsexempel p.2.1.

3.9

SKYDD FÖR PERSONER SOM ÄR SYSSELSATTA I ELLER ANNARS TILLHÖR ÖVRIG VERKSAMHET

Med övrig verksamhet avses verksamhet som inte är samhällsviktig verksamhet.

Det hemskyddsområdesvisa behovet av skyddsrumspplatser för verksamheter erhålls ur skyddspak. Behovet inkluderar även behovet för samhällsviktig verksamhet varför detta behov måste dras ifrån innan behovet av skyddsplatser för övrig verksamhet redovisas. Planeringen bör ske utifrån en bedömd aktivitetsnivå i krig inklusive besökare. Se tabell 2.

Tabell 2 Aktivitetsnivån inkl besökare i krig i förhållande till sysselsättningsgrad i fred för olika branscher.

SNI-kod	Näringsgren	Aktivitetsnivå i krig inkl. besökare i förhållande till sysselsättningsgrad i fred (%)
1	Jordbruk	100
2	Gruvor	50
31	Livsmedel	100
32	TEKO	100
34	Massa/papper	50
35	Kemi	50
37-38	Metall/verkstad	75
33, 36, 39	Övrig tillverkning	75
4	El, vatten mm	75
5	Byggnadsindustri	50
61	Partihandel	50
62	Detaljhandel	50
63	Hotell, restaurang	50
71	Samfärdsel	100
72	Post, tele	100
8	Bank, försäkring	50
933, 934	Sjukvård, socialvård	100
931	Undervisning	80
Övr 9	Övrig offentlig förv	75

Redovisningen bör omfatta:

- Behov av skyddsplatser
- Brist/överskott av skyddsrumspplatser

Redovisningen bör göras i en förteckning (blankett) se bilaga 1 och 2. Exempel på redovisning framgår av Planläggningsexempel p 2.1.

3.10 NYPRODUKTION AV SKYDDSRUM

Med utgångspunkt från kommunens bostadsförsörjningsprogram och övrig planerad bebyggelseutveckling, görs en bedömning av nyproduktionsbehovet av skyddsrumspplatser. Bedömningen redovisas, fördelad på hemskyddsområde och skyddsnivå, som en separat del i skyddsanalysen.

Redovisningen bör ange det årliga behovet under de närmaste följande fem åren.

4. OMFLYTTNING, UTRYMNING OCH INKVARTERING

4.1 ALLMÄNT

Redovisningen syftar till att möjliggöra civilförsvarschefs beslut om

- Omflyttning mellan hemskyddsområden med skyddsnivå 1 eller 2 med möjlighet till inkvartering i nära anslutning till skydd
- Utrymning av samtliga boende, exkl de som arbetar i samhällsviktiga verksamheter, från respektive hemskyddsområde
- Totalutrymning från respektive hemskyddsområde

4.2 UNDERLAG

Underlag för kommunens redovisningen består av skyddsanalys, skyddspak samt uppgift om var kollektiv inkvartering kan ordnas.

4.3 INNEHÅLL OCH UTFORMNING

Redovisningen bör innehålla uppgifter om

- Skyddsnivå för respektive hemskyddsområde
- Antalet boende efter mobilisering uppdelat på ålders grupper 0-6 år, 7-15 år, 16-64 år och 65-W år
- Hemskyddsområdesvisa överskott/brister på skyddsplatser
- Inkvarteringskapacitet oavsett tillgång på skydd
- Lokaler lämpliga för kollektiv inkvartering
- Utrymningsstationens adress samt telefonnummer och de hemskyddsområden som är hänvisade dit
- Beställningscentralens adress och telefonnummer
- Bemanning

4.4 INKVARTERINGSKAPACITET

Översiktlig inkvarteringskapacitet kan schablonmässigt bedömas motsvara antalet boende i fred.

Vid behov av mera detaljerade beräkningar kan följande schabloner tillämpas

a) För bostaden:	15 m ² våningsyta per boende
b) För övriga lokaler,
kollektiv inkvartering:	10 m ² våningsyta per inkvarterad
utöver utrymmen för hygien

Behovet av inkvarteringskapacitet för vårdtagare bör fastställas i samråd med sjukvårdshuvudmannen. Möjligheterna till kommunalteknisk försörjning, livsmedelsförsörjning och annan erforderlig service skall beaktas vid beräkningen av inkvarteringskapaciteten.

Inkvarteringskapaciteten i respektive hemskyddsområde bör reduceras med hänsyn till fastigheter som är uttagna för annat ändamål med stöd av föfogandelagen. Uppgift om detta lämnas av länsstyrelsen. Fritidshus kan, om de är utrustade för åretruntboende, medräknas vid beräkning av inkvarteringskapaciteten.

4.5 UTRYMNINGSSTATION/ INKVARTERINGSSTATION

Utrymningsstation är den plats som personer som är i behov av transport till inkvarteringsområdet hänvisas till. Den skall även kunna användas som första mottagningsplats av utrymmande för anvisning av inkvarteringsbostad. Hemskyddsorganisationens informationsställen kan i vissa fall användas som utrymningsstationer. Utrymningsstation bör inte planläggas i område med skyddsnivå 1. En utrymningsstation kan planläggas gemensamt för fler hemskyddsområden, dock bör antalet innevånare i fred per station inte överstiga 5 000.

Vid utrymningsstation bör finnas plats för uppställning av fordon, väntrum och lokal för administrativ verksamhet. Utrymningsstation bör lokaliseras så att utrymning underlättas.

4.6 BESTÄLLNINGSCENTRAL

För hela kommunen eller del av kommunen planläggs en s k beställningscentral. I planen anges beställningscentralens adress, telefonnummer och bemanning.

Beställningscentralen har till uppgift att ta emot och vidarebefordra transportbeställningar från de som saknar transportmöjlighet till utrymningsstationen. Beställningscentralen bör upprättas i anslutning till större telefonväxel (exempelvis taxi).

4.7 REDOVISNING

Uppgifter om omflyttning, utrymning och inkvartering kan redovisas på blanketter se bilagorna 3 och 4. Exempel på sådan redovisning framgår av «Planläggningsexempel p 3.1.

5 HÄNVISNING TILL SKYDDSRUM

5.1 ALLMÄNT

Kommunens redovisning syftar till att underlätta allmänhetens möjligheter att söka skydd i skyddsrum.

5.2 UNDERLAG

Underlagen för kommunens redovisning och andra förberedelser består av

- Indelning i hemskyddsområden
- Skyddsanalysen vad gäller skyddsrummens läge och storlek

5.3 INNEHÅLL OCH UTFORMNING

Redovisningen bör innehålla uppgifter om

- Behovet av hänvisningskartor och skyltar
- Behovet av övrig hänvisningsinformation till civilbefolkningen

Hänvisning utomhus bör ske med skyltar. Dessa placeras vid allmänna platser och på lämpligt avstånd från skyddsrummet. Skyltar tillverkas och monteras vid beredskap.

6 UTDELNING AV ANDNINGSSKYDD

6.1 ALLMÄNT

Strävan skall vara att utdelning av andningsskydd till civilbefolkningen skall vara genomförd senast två dygn efter beslut.

6.2 UNDERLAG

Följande uppgifter bör utgöra underlag för redovisningen

- Indelning i hemskyddsområden
- Uppgift från länsstyrelsen (räddningsskola) om
 - behovet av andningsskydd för varje hemskyddsområde samt uppgifter om storlekar på andningsskydden
 - förråd varifrån andningsskydden skall hämtas
 - volym uppgifter

6.3 INNEHÅLL OCH UTFORMNING

Följande bör redovisas

- utdelningsplatsens adress
- hemskyddsområden som tillhör utlämningsplatsen
- antalet andningsskydd som skall delas ut på platsen samt uppgift om storlekar på dessa
- förråd varifrån andningsskydden skall hämtas
- förvaringsplats efter spridning (före utlämning)

6.4 UTDELNINGSPLATSENS LOKALISERING

En utdelningsplats kan betjäna ett eller flera hemskyddsområden, dock bör en plats inte planläggas för utdelning av mer än 3 000 andningsskydd.

Följande lokalbehov bör tillgodoses:

- väntrum med plats för ca 30 sittande personer
- lokal för utlämning
- två lokaler för tillpassning (ca 10 pers i varje lokal)
- minst tre lokaler för tillpassningskontroll

6.5 REDOVISNING

Exempel på redovisning av uppgifter om utdelning av andningsskydd framgår av Planeringsexempel p 4.1.

7 BYGGNADSTJÄNST

7.1 ALLMÄNT

Med byggnadstjänst menas de förberedelser och åtgärder som behövs för att skyddade utrymmen och branddammar skall kunna anordnas.

Grundläggande för planeringen är att den skall utgå från de resurser som finns tillgängliga. Planeringsarbetet delas därför upp i en preliminär och en slutlig del.

Syftet med den preliminära delen är att utan några större arbetsinsatser uppskatta det behov av resurser som kan komma att behövas. Efter det att länsstyrelsen gjort en inventering av länets resurser kan en fördelning göras utifrån de preliminära uppskattningarna. Först då, när kommunen vet sin resurstilldelning, kan den slutliga planeringen göras.

Den arbetsledning som behövs för de planerade arbetenas genomförande kan hämtas från de konsultgrupper som organiseras inom byggnads- och reparationsberedskapen, BRB. Dessa konsulter kan också utnyttjas vid den slutliga planens upprättande, då omfattande inventeringsarbeten, konstruktionsbedömningar och andra förberedelser blir aktuella. Det är då en fördel att utnyttja samma personer i förberedelsearbetena som vid genomförandet.

7.2 SKYDDADE UTRYMMEN

7.2.1 Preliminärt resursbehov

De resursbehov som behöver uppskattas är virke, sand, sandsäckar, maskinkapacitet och arbetsledning. Arbetskraften utgörs i regel av de skyddssökande, men i vissa fall behöver även kvalificerad arbetskraft planeras.

Följande arbetsgång är lämplig för att kunna redovisa ett uppskattat behov av resurser:

- Ur skyddsanalysen hämtas den brist på skyddsrumspatser som kvarstår efter det att omflyttning gjorts inom respektive hemskyddsområde.
- Med hjälp av kommunens register, kartor, egen kännedom om fastighetsbeståndet m m görs en preliminär bedömning av var det kan finnas lämpliga lokaler för skyddade utrymmen. För att en lokal skall kunna bedömas som lämplig bör dess stomme vara av betong. Observera att i detta skede skall ingen inventering på plats göras; detta sker först i den slutliga planeringen.
- Om man bedömer att det inte finns lämpligt utrymme vid en samhällsviktig verksamhet planeras i stället preliminärt för ett eller flera friliggande skyddade utrymmen. För övrigt planeras inte för byggande av några friliggande skyddade utrymmen.
- För det antal skyddsplatser som bedöms kunna åstadkommas i skyddade utrymmen beräknas ett schabloniserat behov av material och tjänster.

Lämpliga schabloner per plats är:

grovt virke: 0,2 m³
sand: 0,4 m³
sandsäckar: 20 st
arbetsledning: 0,1 tim

För friliggande skydd är lämplig schablon per plats:

grovt virke: 1,5 m³
maskinkapacitet: 5,0 m³
kval arbetskraft: 18 tim

- Resursbehovet bör redovisas för varje hemskyddsområde med följande uppgifter:
 - hemskyddsområdets nummer och skyddsnivå
 - bedömd möjlig bristtäckning fördelad på skyddade utrymmen i befintliga lokaler och friliggande skyddade utrymmen
 - resursbehov uppdelat på ovanstående schabloner
- Det framräknade behovet minskas med de resurser som kommunen själv förfogar över. Resten utgör kommunens preliminära resursbehov.

7.2.2 Produktionsplanering

Den slutliga planen görs när tillgängliga resurser har fördelats. En inventering av lokaler behöver då göras där varje objekt behandlas för sig. Planen får därmed formen av en produktionsplan.

Inför upprättandet av den slutliga planen ger Räddningsverket ut en särskild handbok för skyddade utrymmen.

7.3 BRANDDAMMAR

7.3.1 Preliminärt resursbehov

Det resursbehov som behöver uppskattas är tidåtgång för schaktmaskiner. När väl schaktningen är utförd kommer resten av arbetet att göras av räddningstjänstens personal.

Följande arbetsgång är lämplig:

- Från kommunens vattenförsörjningsplan hämtas uppgifter om bristen på branddammur och deras ungefärliga lägen.
- För varje branddamm beräknas en schaktmaskintid på 25 timmar.
- Det preliminära resursbehovet redovisas för varje hemskyddsområde tillsammans med hemskyddsområdets nummer och skyddsnivå.

7.3.2 Produktionsplanering

Den slutliga planen görs när tillgängliga resurser har fördelats. Dessa resursers utnyttjande måste då samordnas med tillgången på utrustning för branddammarnas färdigställande. Varje objekt måste särskilt behandlas, varför den slutliga planen får formen av en produktionsplan.

Inför upprättandet av den slutliga planen ger Räddningsverket ut en särskild handbok för branddammur, där detaljer för såväl planering som genomförande framgår.

SKYDDSANALYS

LÄN KOMMUN HESKO
 Upprättad /reviderad År Mån Av: SKYDDSNIVÅ

SKYDDSRUMSPLATSER	BEHOV			Ö-SKOTT	BRIST
	Anställd	Besök	Summa		
	[3A]	[3B]	[3C]	[4A]	[4B]
Samhällsvkt. verksam.	[5A]	[5B]	[5C]	[6A]	[6B]
Boende	XXXXXX	XXXXXX			
	[7A]	[7B]	[7C]	[8A]	[8B]
Övrig verksamhet	XXXXXX	XXXXXX			

Om fler än en sida åtgår för redovisningen transporteras summorna från kolumnerna 14-17 och 19-23 till motsvarande kolumner på blankett "Fortsättningsblankett Skyddsanalys"

Tillgång på skyddsrum och skyddsrumspplatser

Skyddsrummets			Antal platser som kan utnyttjas av			Samhällsviktig verksamhet						
SKR-nr	Adress	Plats-antal	Samh.v v	Boende	Övrig vh	Slag och adress	Skydds-pl Anställda	Skydds-pl Besök. mm	Skydds-p SUMMA	Kvarvar. Överskott	Kvarvar. Brist	Anteckning
[12]	[13]	[14]	[15]	[16]	[17]	[18]	[19]	[20]	[21]	[22]	[23]	[24]
SUMMA												

FORTSÄTTNINGSBLANKETT SKYDDSANALYS

LÄN KOMMUN HESKO H
 Upprättad /reviderad År Mån Av: SKYDDSNIVÅ

Tillgång på skyddsrum och skyddsrumspplatser

Skyddsrummets			Antal platser som kan utnyttjas av			Samhällsviktig verksamhet						
SKR-nr	Adress	Plats-antal	Samh.v v	Boende	Övrig vh	Slag och adress	Skydds-pl Anställda	Skydds-pl Besök. mmr	Skydds-pl SUMMA	Kvarvar. Överskott	Kvarvar. Brist	Anteckning
[12]	[13]	[14]	[15]	[16]	[17]	[18]	[19]	[20]	[21]	[22]	[23]	[24]
TRANSPORT												
SUMMA												

OMFLYTTNING, UTRYMNING OCH INKVARTERING**KOMMUN**

Upprättad/reviderad

År

Mån

Av

Utrymningsstationens adress	
Telefon nummer	
Hänvisade HESKO	
Bemanning	

Utrymningsstationens adress	
Telefon nummer	
Hänvisade HESKO	
Bemanning	

Utrymningsstationens adress	
Telefon nummer	
Hänvisade HESKO	
Bemanning	

Beställningscentralens adress	
Telefon nummer	
Bemanning	

LOKALER LÄMPLIGA FÖR KOLLEKTIV INKVARTERING

Adress	HESKO	Inkv.kap	Fastighets beteckning	Församling

SAMHÄLLSVIKTIG VERKSAMHET

1. Verksamhet som är viktig för de civila försvarsansträngningarna

Samhällsviktig verksamhet är en benämning för sådan civil verksamhet som möjliggör att målen för totalförsvaret kan uppnås.

Att i beredningsplaneringen kartlägga all verksamhet som i kriser och krig kan komma att vara viktiga är dock inte möjligt.

Det är viktigt att man skiljer på vad som i vid mening avses med samhällsviktig verksamhet och de prioriteringar som kan komma att behövas göras mot bakgrund av aktuellt kris- eller krigsläge. Det är också viktigt att man bibehåller möjligheterna att anpassa sådana prioriteringar till rådande läge.

Samhällsviktig verksamhet kan dock i beredningsplaneringen i vissa fall behöva preciseras genom att klargöra för vad verksamheten är viktig, t ex för mobilisering, försörjning osv. Den kan också preciseras med hänsyn till för vem verksamheten är viktig, exempelvis om den är viktig för kommunen, regionen eller riket.

Länsstyrelsen skall till kommunen redovisa de verksamheter som är av betydelse för riket och regionen.

Om Sverige drabbas av krig är målen för de civila försvarsansträngningarna:

- att värna befolkningen mot verkningar av krigshandlingar genom att bereda skydd, rädda nödlidande och ge vård
- att stödja försvarsmaktens krigsorganisering och stridsförmåga
- att trygga en livsnödvändig försörjning
- att upprätthålla de viktigaste samhällsfunktionerna.

Mot denna bakgrund skall följande generella inriktningar och prioriteringar för ett krigsläge gälla.

Samhällets verksamhet inriktas inledningsvis mot att främst klara försvarsmaktens, sjukvårdens och räddningstjänstens krigsorganisering och förmågan att leda det civila försvaret samt tillgodose befolkningens grundförsörjning:

- Industrin inriktas på att upprätthålla den reparations-, service- och förnyelseberedskap som erfordras för samhällets och försvarsmaktens funktion.
- Telekommunikationer för ledning, alarmering och information skall prioriteras.
- På informationsområdet prioriteras ljudradio före dagstidningar och först därefter TV.
- Flyg- och landsvägstransporter prioriteras före järnvägstransporter. Några utrikes sjötransporter skall inte påräknas om landet är i krig.
- Elförsörjningen inriktas på ett energiuttag om knappt hälften av dagens elproduktion.
- Inom kommunalteknisk försörjning prioriteras elförsörjningen, främst genom anskaffning av reservkraft.
- Sjukvården, liksom omsorg om barn och gamla prioriteras.

2. Verksamhet som är viktig vid inledningen av ett militärt angrepp med kort militär förvarning

Begreppet samhällsviktig verksamhet är som sagt ovan situationsbundet. I en situation som innebär att Sverige utsätts för militärt angrepp med kort militär förvarning avses med samhällsviktig verksamhet de verksamheter som oundgängligen krävs för en snabb uppbyggnad av den inledande motståndsförmågan hos totalförsvaret, för befolkningens överlevnad och för att bygga upp ett fortsatt motstånd under lång tid.

- Hit hör – ledningsfunktioner inom totalförsvaret
– befolkningsskydd och räddningstjänst
– försörjning med livsmedel och värme
– sjukvård
– polis
– totalförsvarsviktiga företag inom industri och handel m m

Därutöver behövs flera av följande **stödfunktioner**. Det oundgängliga behovet av dessa måste i flera fall bedömas lokalt:

- transporter
- drivmedelsförsörjning
- elkraftsförsörjning
- telesamband
- postbefordran
- väghållning
- livsmedelsproduktion och - distribution
- nyhetsförmedling (press, radio och TV)
- betalningsväsende, (bank m m)
- rättsväsende
- arbetsförmedling
- begravningsväsende
och
- kommunal verksamhet som är en förutsättning för ovanstående t ex barn- och äldreomsorg, viss övrig socialvård, skolverksamhet (grundskola), och viss kommunalteknisk försörjning.

3. Verksamhet som prioriteras vid skyddsrumproduktion i befintlig bebyggelse

Vid skyddsrumproduktion i befintlig bebyggelse kan skyddsrumplatser behöva prioriteras för dem som är sysselsatta inom samhällsviktig verksamhet. För att tillgodose detta behov kan det bli aktuellt att beakta att andra än de som är sysselsatta med denna verksamhet kommer att uppsöka samma skyddsrum, t ex besökande, passagerare etc, för vilka ett skyddsrum i anslutning till samhällsviktig verksamhet kan bli den naturliga skyddsmöjligheten. Om så inte sker tvingas man avvisa personer från skyddsrummet för att kunna bereda dem som är sysselsatta inom den samhällsviktiga verksamheten skydd.

De verksamheter som redovisas under punkt 2 bör ut göra grund för prioriteringar.

**STATENS
RÄDDNINGSVÄRK**
Karolinen
651 80 Karlstad
Tfn 054-10 30 00

Beställningsnr: B 41 - 115 / 90